

Пойта І.О., Ройта І.

аспірант,

Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПОСЛУГ В
УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
PRIORITY AREAS OF SERVICE MARKET UNDER SUSTAINABLE
DEVELOPMENT**

Постановка проблеми. В середині ХХ ст. в умовах розвитку постіндустріального суспільства в країнах Заходу набула динамічного розвитку сфера послуг. Під впливом розгортання процесів лібералізації, інтеграції та глобалізації, що відбуваються у сучасному світовому господарстві, ця тенденція стала характерною для більшості країн світу. Як показує практика, сфера послуг є однією з найважливіших і швидкозростаючих складових світової економіки. Так, у розвинених країнах світу частка сфери послуг в структурі ВВП перевищує 70%, в ній зайнято понад 60% робочої сили (у США – до 75%).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В останні роки українськими вченими було підготовлено цілу низку досліджень, в яких розглядаються й аналізуються окремі аспекти досліджуваної проблеми. Особливої уваги заслуговують праці відомих вчених-економістів: Є.Ф. Авдокушина, І.В. Бураковського, А.С. Гальчинського, В. Головинської, Б.М. Данилишина, В.Г. Єременка, О.В. Зернецької, В.І. Жолдака, І.Н. Іванова, В.А. Квартального, В.І. Куценко, Д.Г. Лук'яненка, А.А. Мазаракі, В.Є. Новицького, С.Г. Осики, Ю.М. Пахомова, О.В. Плотнікова та ін.

Постановка завдання. Ціллю статті є дослідження пріоритетних напрямів формування та функціонування ринку послуг в Україні, суперечностей їх розвитку на сучасному етапі економічної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Обговорення проблем становлення ринкових механізмів господарювання в Україні обов'язково передбачає необхідність враховувати проблеми формування й розвитку ринку послуг. Проблеми, які стосуються інфраструктури і базових видів послуг, що надаються в умовах функціонування ринкової економіки, – енергетичні, комунальні, транспортні, фінансові, інформаційні і комунікаційні, – є досить різноманітними і відображають складність і неоднозначність їх дослідження.

Комп'ютеризація визначила глобальні зміни в самій соціальній сфері [1, с. 154].. Послуги стають найважливішим продуктом, необхідних для розвитку суспільства в цілому і кожної особистості зокрема, а також економічних відносин в суспільстві.

Активний розвиток ринку послуг зумовлено низкою факторів. Нині на перший план виходять інтелектуальні фактори економічного зростання та розвитку послуг зокрема. Розвиток ринку послуг визначається дією чинників мікро (внутрішнього) та макро (зовнішнього) середовища. Перші впливають на рівні окремої організації та безпосередньо визначають умови її функціонування.

Чинники макросередовища представлені силами ширшого соціального плану, що створюють загальні умови функціонування ринку послуг [4, с. 154]. У першу чергу, це тип і стан економіки, демографічна ситуація та особливості розселення населення, природно-географічні умови, специфіка соціокультурного середовища тощо.

Економічне зростання є одним із провідних чинників розвитку некомерційного сегмента ринку послуг, стан якого значною мірою залежить від обсягів бюджетного фінансування соціальної сфери (табл. 1).

Ще одним важливим чинником сталого розвитку ринку послуг є зростання грошових доходів населення, істотне збільшення яких є чинником розширення платоспроможності попиту.

Таблиця 1

Динаміка видатків бюджету України на окремі соціально-культурні заходи 2008-2010 рр., млн. грн.,

Показник	Зведений бюджет	У тому числі			
		державний		місцеві	
		усього	відсотків до зведеного бюджету	усього	відсотків до зведеного бюджету
2008					
Освіта	60959,4	21554,3	35,4	39405,1	64,6
Охорона здоров'я	33559,9	7365,5	21,9	26194,4	78,1
Соціальний захист та соціальне забезпечення	74069,7	50798,3	68,6	23271,4	31,4
Духовний та фізичний розвиток	7916,1	2917,6	36,9	4998,5	63,1
Житлово-комунальне господарство	8968,5	444,0	5,0	8524,5	95,0
2009					
Освіта	66773,6	23925,7	35,8	42847,9	64,2
Охорона здоров'я	36564,9	7535,0	20,6	29029,9	79,4
Соціальний захист та соціальне забезпечення	78775,4	51517,6	65,4	27257,8	34,6
Духовний та фізичний розвиток	8330,2	3216,7	38,6	5113,5	61,4
Житлово-комунальне господарство	7498,1	270,6	3,6	7227,4	96,4
2010					
Освіта	79826,0	28807,5	36,1	51018,5	63,9
Охорона здоров'я	44745,4	8759,0	19,6	35986,3	80,4
Соціальний захист та соціальне забезпечення	104534,9	69311,3	66,3	35223,6	33,7
Духовний та фізичний розвиток	11525,4	5165,5	44,8	6359,8	55,2
Житлово-комунальне господарство	5431,3	844,4	15,5	4586,9	84,5

Джерело: [3, с. 150]

При зміні величини оплати праці в економіці змінюється споживання населенням послуг, при зниженні рівня заробітної плати, знижується рівень платних послуг культури, особливо відвідування кіносеансів, театрів тощо, а при поліпшенні ситуації динаміки грошових доходів коштів розширюється реалізація послуг.

Підвищення життєвого рівня громадян забезпечується шляхом впровадження системи державних соціальних стандартів, доведення розмірів державних соціальних гарантій до прожиткового мінімуму і наближення їх розмірів до європейських стандартів. Одним із кроків по забезпеченню зростання доходів громадян є збільшення мінімального розміру заробітної плати.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, на розвиток ринку послуг України зростає вплив загальносвітових трендів, зокрема глобалізації як нового етапу процесу інтернаціоналізації господарського життя, формуванням відкритої ринкової економіки. Цей вплив проявляється, в першу чергу, в розширенні переліку послуг, зростанні стрімкої ролі тих чи інших видів (особливо інформаційних, консультативних, туристичних, фінансових), збільшенні обсягів експортно-імпортних операцій на ринку послуг та необхідності зняття обмежень на іноземну присутність у більшості сегментів ринку в процесі приєднання України до СОТ, різних міждержавних інтеграційних утворень.

Таким чином, дослідження різних чинників та факторів розвитку ринку послуг приділялося і приділяється багато уваги, особливо в сучасних умовах господарювання, коли стрімко розвивається наука і техніка, а їх результати активно використовується, коли змінюється технологія надання багатьох послуг.

Бібліографічний список

1. Данилишин Б.М. Сфера та ринок послуг у контексті соціальної модифікації суспільства: [монографія] / Б.М. Данилишин, В.І. Куценко, Я.В. Остафійчук – К.: ЗАТ «Нічвала», 2005. – 328 с.

2. Демидова Л. Сфера услуг: изменение динамики производительности / Л. Демидова // МЭ и МО. – 2006. - №12. – С. 40-46.

3. Ігнатюк А.І. Розвиток галузових ринків в умовах трансформації економічної системи України [Текст] / А.І. Ігнатюк //Формування ринкових відносин в Україні. - 2010 - №4. – С. 149-155.

4. Куценко В.І. Соціальна безпека в контексті сталого розвитку: [монографія] / В.І. Куценко, В.П. Удовиченко. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2011. - 656 с.

5. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики): [монографія] / В.І. Куценко / За наук. ред. д.е.н., проф., чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина / РВНС України НАН України. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект – Поліграф», 2008. – 818 с.

6. Лавлок К. Маркетинг послуг: персонал, технологи, стратегії / К. Лавлок - М.: Изд. дом "Вильямс", 2005. 108 с.

7. Марченко В. Організаційний аспект моделі управління якістю підприємств сфери послуг [Текст] / В. Марченко // Вісник НАДУ при Президентіві України. – 2004. - №1. – С. 238-244.

8. Школа І.М. Стратегія розвитку підприємств невиробничої сфери регіону: [навч. посіб.] / І.М Школа, А.А Вдовічена, Т.М. Ореховська та ін. / За ред. І.М Школи, А.А. Вдовічена. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2008. – 288 с.

Анотація

Стаття присвячена проведенню аналізу закономірностей та пріоритетних напрямів формування ринку послуг. Обґрунтована актуальність дослідження розвитку ринку послуг та його постійної диверсифікації, а також механізмів регулювання та функціонування. Розглянуто основні фактори формування ринку послуг в умовах сталого розвитку. Розкрито зміст основних чинників, які впливають на формування ринку послуг в Україні та проведений аналіз динаміки їх розвитку. Проаналізовано особливості функціонування та визначено основні тенденції змін в сфері послуг.

Ключові слова: *ринок, послуга, потреба, ринок послуг, життєвий рівень, фінансові послуги, нефінансові послуги, ВВП.*

Аннотация

Статья посвящена проведению анализа закономерностей и приоритетных направлений формирования рынка услуг. Обоснована актуальность исследования развития рынка услуг и его постоянной диверсификации, а также механизмов регулирования и функционирования. Рассмотрены основные факторы формирования рынка услуг в условиях устойчивого развития. Раскрыто содержание основных факторов, влияющих на формирование рынка услуг в Украине и проведен анализ динамики их развития. Проанализированы особенности функционирования и определены основные тенденции изменений в сфере услуг.

Ключевые слова: *рынок, услуга, потребность, рынок услуг, жизненный уровень, финансовые услуги, нефинансовые услуги, ВВП.*

Annotation

Article devoted to the analysis of patterns and priorities shaping the market. The urgency of market research services and its constant diversification, as well as mechanisms of regulation and functioning. The main factors of the market in terms of sustainable development. Reveals the content of the main factors that affect the formation of a market in Ukraine and the analysis of the dynamics of their development. The features and functioning of the main trends in the service sector.

Keywords: *market, service, need, market services, standard of living, financial services, non-financial services GDP.*

[Пойта І.О. Пріоритетні напрями формування ринку послуг умовах сталого розвитку / І.О. Пойта // Сталий розвиток економіки \[Міжнародний науково-виробничий журнал\] / ПВНЗ «Університет економіки і підприємництва», ПП «Інститут економіки, технологій і підприємництва», - Хмельницький, СМП «ТАЙП», 2013. - №3\(20\). – С. 68-70](#)